

İran-Ermenistan ilişkileri ve Azerbaycan

<http://www.1news.com.tr/yazarlar/20101013034440691.html>

13.10.2010

Araz Aslanlı

Ermenistan`ın bağımsızlığını takiben, devamlı, olumlu seyri ile dikkat çeken İran-Ermenistan ilişkileri hızlı dönemlerinden birini yaşamaktadır.

Ağustos 2010`da İran`ın hayali “Ermeni soykırımı” iddiasını tanıdığına ilişkin idiaları tam yalanlanamayan haberler ve Rusya`dan buğday ithalatında sorun yaşayan Ermenistan`ın bir kez daha bu konuda yardımına, İran`ın koşması genel olarak Ermenilerle İran arasındaki ilişkilere ciddi derecede olumlu katkı yapan etkenler olarak dikkat çekti. 14-15 Eylül tarihlerinde Ermenistan Dışişleri Bakanı Edvard Nalbandyan İran`a ikigünlük ziyaret gerçekleştirdi. 16 Eylül`de ise Ermenistan Enerji ve Doğal Kaynaklar Bakanı Armen Mövsişyan Aras nehri üzerinde inşa edilecek “Mehri” hidroelektrik santralının finansmanını İran`ın üstleneceğini açıkladı. Mövsişyan santralin Farat-Sepasat isimli İran şirketi tarafından kurulacağını, yaklaşık 323 milyon dolara mal olacağını ve yapımının 5 yıl süreceğini de eklemiş. Armen Movsisyan bu yıl Ağustos ayında gerçekleştirdiği basın toplantısında “İran`ın, Ermenistan`ın enerji sektörüne önümüzdeki dönemde toplam 680 milyon dolarlık yatırım yapacağını ve İran ile ortak gerçekleştirilen enerji projelerin temel amacının Ermenistan`ın enerji güvenliğinin sağlanması olduğunu” açıklamıştı.

Movsisyan 5 Ekim 2010 tarihinde gerçekleştirdiği basın toplantısında ise Ermenistan`ın İran`a ihraç ettiği elektrik enerjisinin hacmini artıracığını açıkladı. Aynı günlerde İran ile Ermenistan arasında doğalgaz ve petrol konularındaki işbirliğine ilişkin projelere de hız kazandırıldığı duyuruldu. Haberlerde bu Sonbahar`da iki ülke arasındaki doğalgaz boru hattının tam açılışının gerçekleştirilmesinin ardından İran-Ermenistan petrol boru hattının yapım çalışmalarına hız verileceği duyuruldu. Hatırlanacağı üzere uzun zamandır gündemde olan bu petrol boru hattının 2 yıl içerisinde yaklaşık 160-180 milyon dolar maliyetle

tamamlanacağı və Ermenistan`ın bu hat vasitəsiylə ucuz petrol ürünleri alacağı planlanmaktadır.

Ermenistan`ın İran`la iyi ilişkilerini, ABD ve Fransa`daki Ermeni lobisini kullanarak İran ile Batı arasında köprü rolünü oynamaya çalışma stratejisinin de sürdüğü gözlemlendi. Hatta, 27 Eylül 2010`da Ermenistan Strateji ve Milli Araştırmalar Merkezi Başkanı Riçard Giragosyan “Ermenistan`ın İran ile Batı arasında arabulucu konumundaki tek ülke olduğunu” iddia etti.

İki ülke arasındaki ilişkilerdeki gelişmeler bunlarla sınırlı kalmadı. 2 Ekim`de Ermenistan Başbakanı Tigran Sarkisyan İran Ticaret, Sanayi ve Maden Odası Başkanı Mohammad Nahavandiyani başkanlığındaki heyet tarafından ziyaret edildi. Ziyaret sırasında Ekim ayının sonlarında Ermenistan Başbakanı Tigran Sarkisyan`ın, İran`ı resmi olarak ziyaret etmesinin planlandığı açıklandı. 9 Ekim`de bir basın toplantısı düzenleyen İran`ın Erivan Büyükelçisi Seyed Ali Sağaiyan iki günlük olması planlanan bu ziyaretin 25 Ekim`de başlayacağını açıkladı. İran Mehr Ajansı`nın verdiği habere göre, ziyaret çerçevesinde iki ülke ticari ve ekonomik ilişkileri müzakere edilecek. Sağaiyan açıklamasında, İran Enerji bakanı Majid Namjoo`nun 14 Ekim`de Erivan`a bir çalışma ziyaretinde bulunacağını da kaydetti.

4 Ekim`de Ermenistan Parlamento Başkanı Hovik Abrahamyan, İran`ın Ermenistan Büyükelçisi Seyid Ali Saghaiyan ile görüştü. 8 Ekim`de ise İran parlamentosu başkanı Ali Laricani`nin Ermenistan ziyareti başladı. İki günlük çalışma ziyaretiyle Ermenistan`da bulunan İran İslami Şura Meclis Başkanı Ali Laricani, Ermenistan Millet Meclisi başkanı Hovik Abrahamyan`la ve Ermenistan başbakanı Tigran Sarkisyan özel bir görüşmelerde bulundu. Laricani 9 Ekim`de Ermenistan Devlet Başkanı Sarkisyan ile bir araya geldi.

5 Ekim`de Ermenistan`ın ünlü Panarmenian.net internet sitesi “İran`ın Ermenilerin yakın dostu olduğuna” ilişkin özel dosya yayınladı. Dosyada İran`ın Ermeniler açısından “komşudan daha yakın, en sadık, en yakın dost” olduğu vurgulandı. Bu düşüncenin sadece bu günün ürünü olmadığı, tarihsel köklere sahip olduğu iddia edildi.

7 Ekim`de Ermenistan-İran Demiryolu projesine ilişkin çalışmalara hız kazandırıldığı, 2011

yılı Nisan ayında projenin maliyetinin kesinleşeceği, demiryolunun yapımına Rusya'nın da katılacağı açıklandı. 23-24 Ekim tarihlerinde Ermenistan'da, İran Mamulleri Fuarı'nın gerçekleştirileceği, aynı zamanda bu ay içerisinde Tahranda İran-Ermenistan ekonomik işbirliği üzerine iki ülkeden üst düzey yetkililerin katılımıyla oturum düzenleneceği de açıklandı.

Görüldüğü üzere, İran-Ermenistan ilişkileri her iki ülkenin stratejik sıkışmışlığına rağmen hızını muhafaza etmektedir. Ermenistan "küresel istikrarsızlık unsuru olarak" görülen İran ile, İran ise "bölgesel istikrarsızlık unsuru olarak" görülen Ermenistan ile ilişkilerini hızla geliştirirken bunu üçüncü taraflara rahatlıkla anlatabileceğini düşünmekte ve bir ölçüde de başarılı olmaktadır. Fakat, İran Savunma Bakanı'nın son Azerbaycan ziyaretinde de görüldüğü üzere "işgalci ülke" ile ilişkiler her zaman kolayca savunulamamaktadır. Örneğin, 11 Ekim 2010'da Azerbaycan'ı ziyaret eden İran Savunma Bakanı Ahmet Vahidi ile görüşmesinde Azerbaycan Savunma Bakanı Sefer Ebiyev "bazı ülkelerin Azerbaycan'ı dost ve kardeş olarak nitelendirmelerine rağmen işgalci Ermenistan'a ekonomik ve askeri yardım yapmalarından" dolayı şikayet etti. Azerbaycan'ın bu şikayetinin sadece İran'ı hedef almadığı açıktır. Ama, İran'ın Ermenistan ile ilişkilerini aşırı şekilde gelişmesine, eskisinden daha hassas yanaşacağının mesajını da Savunma Bakanı Ebiyev'in açıklaması ile vermiştir.